

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 „

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhatalmazatához küldendők.
Hirdetések, valamint nyilvántári közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Fejedelmi alapítvány.

F. hó 16-án a gymnasiumi bizottság ülést tartott. A tanácskozási tárgyai közt legfontosabb volt a már megkezdett épületnek tovább folytatása és befejezése. Elhatároztatott, hogy az eddig szerzett tapasztalatok alapján új költségvetés készíttessék; a falakat az eddigi egységárak mellett mihelyt az idő engedi a tetőig emeljék; az új költségvetés alapján pedig az ács, asztalos, kovács s minden más munkára versenytárgyalás írássák ki, de a munkálatokkal lehetőleg helybeli iparosok bizassanak meg.

Hozzávetőleges számítás szerint az épület belefog kerülni 60 ezer koronába. Van pedig e célra a község által biztosított kölcsönből 30 ezer, alapítványokból 8 ezer korona, összesen 38 ezer korona; ebből az alapfalak s a mennyi még azon felül épült, belekerült 10 ezer koronába, tehát rendelkezésre áll még 28 ezer kor. hiányzik 22 ezer korona. Megdöbbentő nagy összeg. A bizottság hosszasan tanácskozott az összeg előteremtéséről. Végül is Andreics János bányatanácsos azt mondta: Petrozsény és vidéke polgárságának nagylelkűsége, a kultura iránti lelkesedése tette lehetővé eddig az intézet fenállását, szerény viszonyok közt élő polgárok egyszerű felszólításunkra nagy anyagi áldozatokat hoztak, erősen hiszem, hogy azon egyesek és

vállalatok, kiket nagy elfoglaltságunk miatt még föl nem kérhettünk, nem fogják megtagadni e nemes cél támogatását s már a holnapi napon keressük fel küldöttségileg Rotter József polgártársunkat. És úgy lőn: e hó 17-én — e napot meg kell örökötenünk évkönyveinkben — délután 3 órakor a község házában egybegyűlve Andreics János bányatanácsos vezetése alatt megindult a küldöttség, melyben résztvett az egész községi előjáróság, a gymnasiumi bizottság, a gymnasium tanári kara, képviselve az igazgató által, a polgárság részéről is többen csatlakoztak. Rotter József bányai igazgató és bányatulajdonos, lekötélő szíveséggel fogadta a küldöttséget; Andreics János bányatanácsos keresetlen, egyszerű szépszavakkal adta elő a kérelmet: néhány éve, hogy itt Petrozsényben egy gymnasium létesült, melyet a polgárság áldozatkészsége tart fenn, most azonban midőn a tanárikar minden tagja képesített, a tanulók száma meghaladja a százat s az intézet részére külön épületről kell gondoskodnunk, anyagi erőink nem elégségesek, eljöttünk hozzád egész bizalommal, kit tudása, fáradhatatlan munkássága folytán, az Isten anyagi javakkal is megáldott, szived sugallata szerint járulj hozzá intézetünk fentartásához.

A válasz nagyon egyszerű volt: ohajtom, hogy az intézet virágozzék s minél több képzett ifjút neveljen a hasznos munkára, ezért az in-

tézet eséljaira felajánlók 10 ezer koronát . . . Ez nem szó, hanem tett. Egy nemesen gondolkozó lélek humánus eselekedete, ki idegen föld szülötte, kinek még arra sem volt ideje hogy zengzest nyelvünket elsajátítsa, ki minden idejét a munkának, a bányaiipar fejlesztésének szentelte, tizezer K. alapítványt tesz egy oly intézetnek, hol a tudományokat magyar nyelven hirdetik; nem beszél magyarul, de magyarul érez, akarja, hogy e nemzet kulturális nivója emelkedjék; ohajtja, hogy minél több ifju megszerezze a tudás eszközeit a nemes munkára. Nemes, magasztos példát nyújt az ország egész lakosságának, nem csak abban, hogy a szerzett vagyonnak egy részét közszélokra adják, hanem kivált abban, hogy megszívleljék azon bölcsmondást: «elvéssz az én népem mivel hogy tudomány nélkül való.» Ma már az ipar fejlettségénél fogva a legutolsó munkásnak is bizonyos fokú tudással kell bírnia, hogy dolgát megfelelően végezhesse.

És Rotter József e cél elérésére ajánlott fel 10 ezer koronát, valóban fejedelmi alapítvány. S valjon mivel halálhatjuk meg e nemes nagylelkűséget. Az ő egyszerűsége kizár minden ovációt, tüntetést. Midőn a küldöttség harsagó éljenzésbe tört ki az adomány bejelentésére, zavarodottan tiltakozott: Uraim nem azért adtam, hogy megköszönjék. Látszott egész lényéből, hogy jól esett neki, hogy adhatott s nem vár

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Kritika a kritikáról.

Dr. Akiba professzor ur, (a kinek persze a doktorátust én adtam, mivelhogy igen bölcs férfinak tartom az öreget), az én tanítómestereimnek egyik filozófiája egyik alaptételül azt találta felállítani: »Semmi se új a nap alatt.« Ezt önök is jól tudják és gondolom, tapasztalták is az egyenes igazságát. Ennél fogva, hogy én épen a kritikáról akarok kritikát mondani, olyas valami, a mi ma már nem hathat az újság ingerével. Megtették azt már sokan, sok helyen, ha épen vidéken nem is, mivel pedig épen a vidéken van erre a legnagyobb szükség: vidéken, a hol minden ember zsüri tag, színházi kritikus, bíráló bizottsági előadó, stb.; vidéken, a hol mindenki művész, kiváló tudós, vesztegetni, hátha — megköveznek érte.

Mindenesetre a nyilvános kritikáról akarok szólni a melynek közvetítője a vidéki lap. Hogy ezzel igen sokat mondtam az természetes. Ma már annyi a heti lap, hogy munkatársakat alig kapnak szegények. Mi természetesebb, a vidéki lap közül mindent mindenki től, — még kritikát is. Nem szöveg a társadalmi élet kritikájához, nem a közigazgatási bírálatokhoz. Politizálni még a mi lapjainknak sem szabad, — tiltja a kaucezio. Kizárólag a művészeti kritikáról fogok valamit mondani.

Mikor még fiatal voltam s nagyobb volt a tudásvágyam, mint ma, épen akkor találtam felmenni az egyetemre Pesten, mikor Silberstein Ötvös (ez a korán elhalt tudósunk) a szatiráról tartott előadást. Jó szatirának mondta azt a gyakran ismétlődő, sőt minden-

napi jelenséget, hogy a vidéki lapok kritikát írnak. Lehet, hogy csak gúnyolni akart bennünket, hírlapíróskákat, a kik nagy számmal látogattak az előadásait s a kikről tudta, hogy vidéken fognak annak idején tintát pusztítani. Mondom, ez lehet. De hogy egyáltalán igazsága nem lett volna, — azt nem mondhatjuk.

Nézzük csak meg a színházi referádat. Micsoda lapos szöveglmaz az egész. Bizony — bocsánat! — összehord az a színházi kritikus tücsköt-bogarat, mert a lapnak meg kell telni. Így hát, mint Hamlet mondja: szó, szó, szó! Ezért van aztán, hogy gyomorrontó élményosséget olvashatunk színházokról lapjainkban, különösen akkor, ha állandó színházainktól egy-egy u. n. művész rándul le hozzánk pénzét keresni, ha mindjárt ott, az ő társulatánál harmadik rangú szerepek előadására van is kárhozthatva. Ilyenkor azt írja Barátosy ur, a »Kimpulujnyági Híradó» belső dolgozó társa, hogy a »pillangó himporába kellene a toliamat mártani, a mi azt gondolom, elég szép.

Nos, hát színi kritikához nem csak az kell, hogy az ember egy párszor legyen a színházban. Valami kis tudás is hozzá tartozik a dologhoz. Valamelyes fejlett izlés is tulajdona szokott lenni a kritikusnak. Nemcsak az irodalmat kell ismernie, úgy hiszem — és pedig nemcsak a magyar és más nemzeti irodalmat, de egy kis esztetikával is meg kell operálni kritikus tudásunkat, — garnirozni holmi filozófiai ismerettel. Jó, Jó, mondja egy kritikus ismerősünk, de talán ez mégis egy kicsit sok lesz! Hát a ki nem ilyen alapon kritizál, az nem kritizál s az nem kritikus.

Olyan kritikust nem egyet láttam, a ki zenét kritizált, de fogalma se volt arról, mi az a muzsika. Nem tagadom, zenéről írni bírálatot egy kissé nehézkes. Mert az előadás — persze zenei művészi előadás — határozott formára nem huzható. Ott nem csak a

muzsikás készsége, a mint mondani szokták — tekintéje jön tekintetbe, de az illető előadónak zenei intelligenciája, temperamentuma is súlyosan eshetik a mérleg serpényőjébe. Czigányt nem úgy bírálunk, — mint eseh-muzsikust. Zenét az kritizálhat, a ki maga is játszik hangszert, a kinek füle van ahhoz, hogy az egész előadást, mint tiszta munkát megértse s különösen a kinek gyakorlati széppérezke is van.

Legyen elég ennyi ebből.

Még valamit aztán a vidéki művészekről.

Az a szerencsétlenségünk, hogy az embertársunknak nem merjük megmondani az igazat. Nem tudom miért! Lehet áll-szemérem, lehet hízegés, lehet az intelligenciánk hiánya s még igen sok minden, de mindenesetre szomorú dolog. Így aztán a mi lokálhegedűsünk egy Kubelik vagy épen Paganini, az orvosok nevelőnöje Meuter Zsófi, Kácsay kisasszony meg szakasztott Blaha Lujza.

Ezt én — persze csak az én lelkiismeretem szemüvegén nézve a dolgot, — izléstelennek tartom. És nem veszek inkább tollat a kezembe soha, semhogy megsértsem magát a kritika szabadságát olyan csunya nyegleséggel. Bizony, én ütök is, ha kell.

Mindenkinek meg van a fegyvere. Egyik karddal, a másik tollal vág. De ha a karddal cizirogatni nem szoktak, tollal ugyanazt tenni nem akarom, különösen akkor, ha a cizirogatás mást arra hatalmaz fel, hogy merényletet kövessen el sokak jó izlése ellen.

A kritika szabad.

Kritikát írni nemcsak tinta kell.

A esizmadia pedig, — mint a hogyan meg van írva, — maradjon a kaptafánál.

Styx.

érte még köszönetet sem. Valóban nagy ember, nagy az ő lelkének nemességében, szeretné még maga előtt is eltitkolni, hogy jót tett.

Azért polgártársaim emeljünk kalapot előtte, vessük szívünkbe és elménkbe az ő nevét, s tanítsuk meg gyermekeinket, hogy tisztelettel ejtsék ki azt.

Mert nem csak neki dicsőség e cselekedet, hanem fényt áraszt mindnyájunkra, hogy a mi szerény körünkől támad ily férfi, hogy az országnak ez eldugott zugában él egy ember kinek jószágos szíve melegséggel árasztja el környezetét s példányképül szolgál messze tul megyénk határain.

Az isteni gondviselés árássa őt el minden javaival.

Haladásunk érdekében.

III.

A községi memorandum-szerkesztőbizottság az alábbi felirattal kéri a belügyministertől a csendőrség létszámának szaporítását s a csendőrszaksz visszahelyezését.

Midőn a törvényhozás bölcsesége az 1881. III. évi t.-cz. megalkotásával a közbiztonsági szolgálat ellátására katonailag szervezett magyar királyi csendőrség felállításáról gondoskodott, az egész ország örömmel és megnyugvással fogadta ez új intézmény életbeléptetését. A közigazgatásnak oly mérvű és irányu javítását látta ebben az államnak minden polgára, mely a nép jólétének, előnyös kifejlődésének s ezzel oly szoros kapcsolatban álló jogbiztonságának egyik létfeltételét képezi. Mert megdönthetetlen igazság, hogy a társadalmi életben a jogbiztonság lényegesen függ azon szervezettől, melyet — a bírósági és törvénykezési rendszer mellett — a közigazgatás tüntet fel. És a magyar kir. állami csendőrség úgy a iudicium, mint különösen is a közigazgatás szolgálatában oly tényezőnek bizonyult, mely a közbiztonsági szolgálat érdekében immár nélkülözhetlen. Ez az ország osztatlan meggyőződése, de különösen itt a határszelen tapasztaljuk, hogy milyen áldás az itteni lakosokra, általán a közbátorságra az állami csendőrség.

A személy- és vagyonbiztonság aligha van bárhol is oly mértékben veszélyeztetve, mint itt a Zsilvölgyben, melyről szállóigévé lett rohamos fejlődésénél fogva, hogy: Kis-Amerika. És sok tekintetben találó az összehasonlítás. A kultura előharcosai: az erdészet és bányászat, a 3—4 évtized előtti kiellen vadon képét teljesen megváltoztatták és olyan ipari és közgazdasági fellendülést idéztek elő, a minőre az egész országban aligha van példa. Az erdészet, a faipari és bányavállalatok s ezekkel karöltve fejlődött kereskedelem és szállítási vállalatok által előidézett forgalom új embereket vonzott ide, új lakosságot telepített itt le az ország és a kontinens minden részéből. Ezrével jöttek a munkások és hivatalnokok, ezeket követték az iparosok és kereskedők.

Bár elismerjük, hogy a különböző vallású és nemzetiségű lakosok között felekezeti és nemzetiségi surlódások nincsenek, mindazonáltal az egymástól elütő véralakut, szokású és hajlamu s nagyrészt a műveltségnek alacsony fokán álló egyének között kifejlődő érintkezésből eredő végzetes kimenetelű összetűzés igen gyakori. A dévai kir. ügyészség statisztikai adatokkal igazolhatja, hogy az egész vármegye háromszázazernyi lakossága között az élet és testi egészség ellen elkövetett bűnesetek számának mintegy fele a 30 ezernyi lelket számláló Petrozsény és vidékére esik.

A m. kir. csendőrség imponáló fellépése, sőt már a jelenléte is megfélemlítő hatással bír és a féltelenkedő hajlamokat elfojtja, kellő korlátok közé szorítja, mi által a bajnak elejét veszi. Tapasztalati tények igazolják, hogy akkor, a midőn — és ott, a hol a csendőrségi őrzőjártat jelen, vagy tudvalevőleg közel volt, az élet, vagy testi épség veszélyeztetve nem volt. És mégis, éppen itt, az egész Zsilvölgy forgalmi központján, Hunyadvármegyének legnépesebb községében; az eddig is csekély számunak bizonyult m. kir. csendőrségi őrs létszámát egyharmadával apasztották.

Tudjuk ugyan, hogy az őrsök decentralizálása vontat maga után, nem csak itt, hanem országsszerte. Az őrsök szaporításának elvét is örömmel fogadják az

egész ország közvéleménye. Amde erre az üdvös intézkedésre is áll a: »Nulla regula sine exceptione« elvénél igazság. Mert ott, a hol egy vidék közbiztonsági szolgálatának ellátására elég volt 10 emberből állott csendőrség, azon a területen 5—5 létszámú két őrs még inkább megfelelhet fontos feladatának. Amde itt Petrozsényben eddig is kevésnek bizonyult 10 csendőr s a nélkül, hogy a szolgálati köréhez tartozó területen új csendőrök állítottak volna fel, az eddigi létszám apasztatott. Ez nem felel meg a magas kormányának a decentralizálással megvalósítani szándékolt üdvös intenciójának s éles ellentétben áll az itteni közbiztonsági érdekek követelményével.

Mert nem csak a lakosokra való tekintet veendő itt figyelembe a közbiztonsági szempontok mérlegelésénél, hanem az államnak, az állatcsempészet üzésénél veszélyeztetett érdeke is. Tudvalevőleg a romániai hasított körmű állatok elől vámsorompóink el vannak zárva. Ezek behozatala, állategészségi okokból el van tiltva. Daczára ennek, a sertéseket és szarvasmarhákat oly nagy mennyiségben csempészik be itt a határszelen Magyarország területére, hogy ezekkel az állatokkal nemcsak a vidék szükségletének legalább nyolczized részét látják el, hanem hazánk központjára terjedő kereskedést üznek. Meredek sikátorokon, a csempészek által ismert hegyi ösvényeken a vámsorompók elkerülésével és a határőrzettel megbízott pénzügyőrök és csendőrök éberségének kijátszásával a határon át csempészik a sertéseket, bivalyokat és szarvasmarhákat, melyekről itt már szabályszerű járakkal igazolják, hogy azok az itteni tenyésztőktől jóhiszemű vétel útján kerültek forgalomba.

Nem állítjuk, hogy a tulajdonjog igazolására szolgáló marhalevelek kiállítására körül a közigazgatási közegek rosszhiszeműséggel járnak el, de a csempészekkel összejátszó tenyésztők furfangjával szemben sem a törzskönyvezés, sem a leglelkismeretesebb járulat kezelés nem nyújt biztosítékot. A szigorú és megfelelő határőrzéssel lehet csak megakadályozni a több tekintetből káros és veszélyes csempészetet. Erre a közbiztonsági és államérdeket védő szolgálatra szervezeténél fogva a m. kir. csendőrség alkalmazható sikeresen, miként ezt az itt felderített, vagy meghiusított számtalan eset bizonyítja; a miről a petrozsényi szolgabírószág hivatalos adatai tanuskodnak, melyek azt is igazolják, hogy a járás területén felderített csempészesetek kilenczötzederése a csendőrség érdeme.

Nem kicsinyeljük a m. kir. pénzügyőrség feladatát sem, de ez szervezeténél fogva a szabatosan megjelölt s szelesebb hatáskörrel felruházott és katonailag szervezett csendőrség eredményes működését meg sem közelítheti ezen a téren.

Nem tudjuk, hogy a határszéli kapitányságok felállításával mily intézkedést szándékozik Nagyméltóságod a törvényben nyert felhatalmazás alapján életbeléptetni, de addig és ez alkalommal is elengedhetlen kötelességünknek ismerjük Nagyméltóságod annyi oldalról igénybe vett magas figyelmét az itt oly nagy mértékben üzött állatcsempészetre irányítani s államérdekéből annak megakadályozását alázattal kérelmeznünk.

A legmélyebb alázattal előterjesztett indokokon kívül fontosnak tartjuk a büntetéseket és katonakötelesek szökésének, valamint a leánykereskedés és a törvényellenes határátlépés lehető megakadályozását, a mi szintén a csendőrségtől várható ez idő szerint a közédék követelményének megfelelő sikerrel.

Az államérdeket érintő eme köztekinteteket ez uttal kegyes figyelembe vétel végett csak felemlíteni bátorodunk, a mennyiben a határszéli kapitányság szervezése iránt Nagyméltóságodhoz egyidejűleg felterjesztett emlékiratunkban az ügy és tényállás részletes ismertetését elengedhetlen kötelességünknek tartottuk.

Amde, ha a határrendőrség kérdésénél Petrozsény és vidéke, jelentőségéhez mérten figyelembe vétetik, még akkor is oly fontos közbiztonsági feladatok teljesítése vár itt a m. kir. csendőrségre, mely az itteni őrs létszámának apasztása helyett annak emelését indokolja.

Az iránt bátorodunk tehát Nagyméltóságodhoz alázattal folyamodni, hogy a csendőr szakasz parancsnokságot Hátszegről Petrozsénybe visszahelyezni kegyeskedjék, továbbá, hogy a petrozsényi m. kir. csendőr őrs 10-ről 6-ra leszállított létszáma a felsorolt indokokból 12-re emeltessek.

Farsang.

Már benne vagyunk a nagyböjttben, de azért nem lehet időszertlenül a farsangi tudósítás. Hiszen csak pár nap előtt ért véget Karnevál herceg 42 napos uralma.

A vig kedvű uralkodó, örök-ifjú pajzánsággal átvirrasztott 6 hét után, hamvázószerdára virradóra egyet tántorodott, falhoz vágta a pezsgős poharat s odább állt. Am azért nem kell megjedni: Karnevál herceg még ki sem pihen a zajos mulatságok fáradalmait, már új poharat ragad és tovább mulat a böjttben is. Lesz még mulatság bőven. Mozgolódnak már is az agglegények. Ők is bálazni akarnak. Ezt a jogukat senki el nem disputálhatja.

Elkéstek?

Dehogy késtek el. Ugy vannak ezzel is mint a nősüléssel. Addig halogatták, míg aztán eljárt az idő. Am a mulatság rendezése körüli késedelmet ki tudják köszörlőni, ha a farsang el is mult. Ki tudja, nem fogják-e rászánni magukat s a nősülés tekintetében is helyrehozni mulasztásukat. Jobb késő, mint soha!

No, de kiközlentem a témából. Hiszen farsangi referatát akarok írni.

Térjünk a dologra.

Folyó hó 13-án, szombaton este volt a postatisztek bálja, mely minden tekintetben jól sikerült. Sokan nem voltak, de a jelen volt elite közönség jól mulatott. A Wagner szálloda nagyterme fényesen volt világítva és disztve. A négyeseket 40 pár tánczolta. A jelen volt urhölgyek névsorát következőkben sikerült összeállítanunk:

Asszonyok: Bartalics Jánosné, Becker Dávidné, Bitner Adolfné, Erdélyi Mihályné, Esztergályos Ágostonné, Fábian Gyuláné, Friedmann Bernátné, özv. Huth Adalbertné, Isákovits Izsné, Kantner Jánosné, Kósa Mihályné, Pick Samuné, Priváry Gézané, Préda Jánosné, Rotter Antalné, Spiegel Sándorné, Stanka Ávrámné, Szüszer Bernátné, Szüszer Mihályné, özv. Tomán Józsefné, Ungár Jakabné, Vigh Nándorné és Dr. Weisz Józsefné.

Leányok: Bartalics Teresike, Bitner Helén, Bitner Zsuzsika, Friedmann N., Gyarmathy Izabella, Huth Margit, Kaufman Gizella, Kaufman Rózsika, Kantner Emma, Kantner Hortenzia, Pfeiffer Ilka, Préda Zsófia, Rotter Mariska, Stanka Erzsike, Stanka Ilonka, Szüszer Irma, Szüszer Gizella, Weisz Klára és Wertán Boriska.

Felülfizettek:

Petrozsényi bányaigazgatóság, Buda Károly és Buda Lajos 20—20 kor., St. közsébbánya igazgatóság (Budapest), Andreics János, Priváry Géza, Rotter Antal és Müller Kurth 10—10 kor., Janza Vazul és Dr. Csatt Aurél 6—6 kor., Rosenthal Manó és Peccol Antal 5—5 kor., Ridval Joachim, Grausam Károly és Pap Sándor 4—4 kor., Dr. Weisz József és Szücs Béla 3—3 kor., Kantner János, Kósa Mihály, Adler Adolf, özv. Grün Mórné, Klein Lipót, Jámor Miklós, Esztergályos Ágoston, Lakner József, Smelik Emil és Br. Ehrenberg Gyula 2—2 kor., Becker Dávid, Szüszer Mihály, Szüszer Bernát, Zádori Lajos és Kohn Samu 1—1 korona. Tiszta jövedelem 143 kor. 50 fillér mely a gymnasium gondnokságának át lett szolgáltatva.

Az ipartestület bálja hushagyókedden este volt a Wagner szállodában. Nem volt oly zajos és népes mint más években, de szép számu közönség vett azon részt s néhány érdekes álarozos is kölcsönzött annak érdekességet s Bonis Gyula dévai első zenekara is vonzerővel bírt. A bál igen jól sikerült. Felülfizettek: Marek Mór 6 kor., Dr. Rosenberg I. 6 kor., Tutte József 5 kor., Klein Henrich 4 kor., Grausam Károly 4 kor., Figuli Antal, Grausam József, Grosz Hermann, Vogel V., Dr. Weisz József, Skovrom Lipót, Grosz István, Reich Jakab és Berger Adolfné 2—2 kor.; Schewein Samu, Peccol Ágoston, Eisler Ferencz, Kohn Samu, Peccol Antal, Sass Dániel, Tóth Sándor, Tassy Lajos, Guttmann József, Fischer József, Weisz Ignácz, Fischer Vogel, Jásék Ferencz, Bartalics János, Weitz József (Csimpa), Fodor Árpád és Mojsza János 1—1 korona.

Táncsztyél Piskin.

A piskii tisztviselői olvasóköri vigalmi bizottsága által rendezett s műkedvelői előadással egybekötött táncsztyél f. hó 6-án folyt le teljes sikerrel és válogatott közönség részvételével.

A kitűnően előadott prolog alkalmoszerű tartalmával dicséri a szerzőt.

M. Moskowski kiváló zongora darabját Tücherer Ella igen ügyesen játszotta el úgy, hogy a hallgatóság tapsainak engedve megismételnie kellett.

Vidor Imréné az „Izé” című monologjával állandó derűtségben tartotta a közönséget, mely tapsaival nem is maradt adós.

Asztalovszky Mariska és Asztalovszky Lajos duettjét szívesen hallgatták, bár azonban, hogy a terem rossz akusztikája sokat rontott a szép dalokon.

„Petőfi a Hortobágyon” cz. melodrámaival meglepő hatást keltettek az előadók. Fodor Aladár jól kísért szavalatának egyes meghatározó részeinél meg-megrezdült a hallgatóság ideglete. A jutalom nem is maradt el, mert a szépen sikerült szám befejeztével újra és újra kitört a tapsvihár.

Timkó Lajos következett ezután, a ki elegáns kupliának bizonyult. A melodráma hatása alatt állott közönségben ismét vidámságot keltett és kellemes hangjával, alkalmi szövegeivel oly tetszést aratott, hogy alig tudott szabadulni a hallgatóság körmei közül.

Befejezésül a „Jeremiás siralmai” cz. egy felvonásos bohózat színváltásával próbálkoztak meg a szereplők. A mint az egyes személyek megjelentek a színpadon, a nézőkben oly benyomást keltettek, mintha ez nem is első kísérlet volna részükről. Valamennyien kifogástalanul állottak meg a helyüket.

Skolasztika, Bibiresóki nővére úgy beleélté magát szerepbe, hogy azt természetesebben előadni alig lehet.

Lidi, a házi ur leánya mindvégig ügyes volt.

Jutka, szobaleány nagyon jól beleillett szerepébe.

Bibiresóki Tóbiás már első megjelenésével is tapsokat aratott. Szerepét oly pompásan töltötte be, a darab komikumát, a mely benne összpontosult, annyira kitudta használni, hogy a hivatott szívesnek is dicsőretére vállalkozott.

Szuszinka Jeremiás, orvos állandóan érdekes tudott maradni.

A szerephez illő szíalmas hangjával, ügyes mozdulataival igen jól vált be.

Karesu Pista helyes alakításaival folytonos derűtség tárgya volt. A szerelmes szerepe éppen neki való.

Valkay a biztos szerepét nagyszerűen adta elő.

A díltétán előadás befejezése után megkezdődött a táncz, a mely széles jó kedvben tartott egészen a kiviradtig.

K.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A fejedelmi alapítvány napjának délutánján a Ridval vendéglő nagytermében a gimnáziumi bizottság egy része és az alapító ismerősei áldomásra jöttek össze. Mindannyian lelkesedéstől eltelve üdvözölték a nemeslelkű alapítót. Érte és egészségére ültette az első poharat remek beszéd után a bizottság vezére Andreics János kir. bányatanácsos. Váradi Vilmos kifejté, hogy a Zsilvölgy rohamos fejlődése az iparvállalatok intenzív munkálkodása szükségképp maga után vonja a kultur-intézmények létesítését. Községgünk lakossága oly akciót indított meg, a mely Petrozsény és az egész járás jövő fejlődésére nagy horderővel bír. A megindított akció csak azon esetben lehet sikeres, ha minden tényező annak létrehozására iránt teljes erővel közreműködik. Petrozsény nagyközségnek jelenleg van oly előjárósága, a mely élénk érzéket tanúsít a község polgárságának akciója iránt s bizton reméli szóló, hogy szívvel, lélekkel közreműködni fog Petrozsény és a Zsilvölgy szellemi és anyagi téren való előhaladása érdekében kifejtett akcióiban. Élteti Petrozsény nagyközség előjáróságát. Majd érdekesen fejtegette, hogy a jövő háborúja nem a nemzetek külföldi háborúja hanem azoknak belháborúja lesz. A kultur nemzeteknél a tőke és munkás közötti belháború előjelei már mutatkoznak s igekeznek is az államok mindenféle szociális törvényeknek e két nagyhatalom között tátongó űrt áthidalni. Andreics János bányatanácsos évek hosszú során élen áll egy nagy iparvállalatnak, a hol a tőke és munkás közti egyetértés soha még megzavarva nem lett. Sikereinek titka abban rejlik, hogy nemcsak azon követelményeknek tesz eleget a melyeket tőle a tőke megkíván, hanem nemesem érző szíve munkásai jogos kívánságainak teljesítése elől soha sem zárkózik el. Egy nemesen érző szív többet lendíthet a tőke és munkás közti viszony consolidálásán mint bármennyi törvénytervezet. Kívánja, hogy áldásdus működését a Zsilvölgyben még nagyon sokáig folytassa. Zádory Károly elmondja, hogy az elérendő cél még távol van, de oly vezetés, példaadás és irányítás mellett a milyent örvendő tapasztalunk Andreics János kir. bányatanácsos, valamint Rotter József részéről, a kik elől viszik a haladás zászlóját — elfogjuk azt érni. Élteti

ezt a két zászlóvivőt; anyagi és szellemi kiváló érdemeket szerzett két vezetőt és utmutatót. Fekete József a petrozsényi gimnázium derek tanári karát, különösen annak jelen volt képviselőjét Priváry Géza gymn. igazgatót élteti, mint a ki és kik fáradságot nem ismerve mag tudásukkal és erős akarattal ezt a nagy hiányt pótló intézetet oly színvonalra emelték, hogy ma már minden irányban sőt a legmagasabb körökben is meleg érdeklődéssel igekeznek annak jövőjét minden tekintetben biztosítani.

— Dr. Bottenstein Samu halála, mely részvétet keltett az egész Zsilvölgy lakosságánál; mindenki ösmerte őt vidám, kedélyes természetéről. Még 1872-ben költözött ide, mint a Brassói részvénytársaság bánya orvosa; azután körorvos és pályaorvos lett, később ki-neveztek járásorvosnak s az összes zsili vállalatok őt bízták meg munkásaik gyógykezelésével s mindenütt elismerésre méltóan, közmegegyezésre teljesítette kötelességét. Alig ösmertünk fáradhatatlanabb embert mint ő; hidegben, szélben, esőben — bármily fáradtan fektült is le — az első zörrenésre már talpon volt, vasúton, kocsin, igen gyakran gyalog, a legnagyobb sietséggel, mondhatni rohánva ment betegéhez; beszédes, tréfálkozó modora már féltettség volt. A kinél komolyabb bajt látott nem várta, hogy hívják, napjában háromszor is meglátogatta betegeit. Kissé hirtelen természetű daczára is szerették. A Zsilvölgy egy tipikus alakja hunyt el benne; mindenki szívesen látta házánál mint jóbarátot, de az ő vendégzeretete is kifogyhatatlan volt. Halála mely megdöbbenést keltett mindenütt. Temetése impozáns volt, daczára a kellemetlen időnek megjelent vég tisztességére majd minden intelligens ember és sokaknak szemében ott csillogott a halálafeletti mely fájdalom könyve. Most ott nyugszik a szurduki fenyesek alatt. Örök álma legyen csendes.

Koszorút helyeztek el: 1. Familie Riebel. 2. 1904 február 13-án Dr. Weisz és családja. 3. Samu barátunknak, Henrich család. 4. Szeretett barátjának Dr. Bottenstein Samunak. Dr. Kaczander József és családja. 5. Familie Thail (elő). 6. Öszinte részvét. Dr. Rosenberg és családja. 7. Dem gutem Freunde Familie Karpelesz. 8. Kegyelete jeléül. Dr. Gidró Jenő. 9. Igaz részvét. Papp Sándor és családja. 10. Kegyeletjeléül. Frosh Pál és neje. 11. Legrégibb tagjának. A petrozsényi Casino. 12. Igaz barátság jeléül. Blascheck Aladár és neje. 13. Jóltevőknek hálás kegyelettel. Faltisz és családja. 14. Az önfeláldozó hű Collegának, tiszteletjeléül. Dr. Csatt és neje. 15. Familie Peccol. 16. Tiszteletünk jeléül. Weisz Ignác és neje. 17. Dr. Bottenstein Samunak a járás Tisztviselői és Jegyzői. 18. Szeretett barátjának Jenő (elő). 19. (elő). 20. Halás szívvel. Schnegonék (elő). 21. A mi Doktor bácsinknak Alfréd Géza Hugó (elő). 22. Felejtethetetlen doktor bácsinak Margo (elő). 23. Igaz részvét. Petrozsényi csimapai fapár (elő). 24. Dr. Bottenstein Samunak. Bányagazgatóság (elő). 25. Dr. Bottenstein Samunak. A bányagazgatási Tisztikar (elő). 26. Dem guten Freunde Familie Ehrenberg. — A figyelmesség, a mely a temetési szertartás alkalmával azt a példás rendet teremtetett újra Sárossy Józsefet a petrozsényi első temetkezési égylet tulajdonosát dicséri.

— Beszámoló a február 2-án rendezett r. kath. hanversenyről. Rendezői dijakból befolyt előzetesen 294 korona. Rendezői jegyeiket megváltották utólag: Bottenstein Samu Dr., Csiesely Endre, Csutak Gáspár, Gerbert Béla, Guidó és Ottó, Kösa Mihály, Mannheim Farkas, Peccol Antal, Pelger Mihály, Oelberg Gusztáv lovag, Rádik István, Rosenberg Ignác Dr., Schwemhammer János és Vigh Nándor 2-2 korona. A jótékonyezéla felülfizettek: Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat 20 kor., Toldalagi Samu gróf 20 kor., Andreics János. Blascheck Aladár, Bodó Ferenc és Hobboth József 10-10 kor., Vass Imre 5 kor., Peccol Antal 4 kor., Grausam Károly, Krizkó Bohus, Sárossy József és Wagner Gyula 3-3 kor., Frosh Pál, Henrich Viktor, Külley Elemér és Rifler Pál 2-2 korona. Angyán V., Angyel Antal, Csieseri János, Friedmann Bernát, Györke Ferenc, özv. Györke Ferencné, Károlyi Lajos, Kékel József, Kemény Ferenc, Kotler Dániel, Lorencz Fridolin, Marosi Vineze, Papp Áron, Károly, Poll Mihály, Eisler Albert, Skovrán Ákos, Szuchi Antal ifj., Szurdu Emil, Varga Ignác, Vogel Lénárd, Weisz Károly és Zaharonsky Jakab ifj. 1-1 korona. Brassay József, Vank Nikodim 50-50 fill., Szupancsics Jakab 60 fill., özv. Ulrichné 40 fill., többen 4 korona. A mulatság alkalmával belépődíjakból befolyt 199 korona. Az összes bevétel kitett 661 kor. az összes kiadás 64

kor. 80 fill.; tiszta jövedelem tehát 596 kor. 20 fillér. A kegyes adakozóknak ez uton mond hálás köszönetet a bizottság nevében:

Blascheck Aladár,

r. bizotts. elnök, egyházgondnok.

— Ifjusági egyesület Aninoszán. Andreics bányatanácsos ur nemes gondolata nemsokára teljesen megvalósul. Bakó tanító Frosh bányamérnök hathatós támogatása mellett január 31-én alakuló közgyűlést hívott össze, a melyen ismertette az intézmény alapszabályait. Lelkes fölcsalására 80 fiatal ember s leány iratkozott be az egyesületbe, aláírva azt a nyilatkozatot, melynek értelmében kijelentik, hogy együttesen kívánnak munkálkodni az ő kedves vezetőjükkel, Bakó urral. Nem kell ehhez hozzá tennünk semmit. Az a nemes intenció, a melynek megnyilatkozása ez a kezdetnek valóban fenomenális 80 belépés, nem vesztet bele a részvétlenségbe. Kívánunk a további nagy munkához Bakó urnak nemesak kitartást, hanem eredményt is. Meg vagyunk győződve, hogy a hol ilyen kéz vezet a bányász népet a becsületes munka és erkölcsiség útján, ott a cél el lesz érve, még akkor is, ha akadályokkal kell is küzdeni a kezdeményezőnek.

— Az eltűnt 13 ezer korona. Szenzációs eset volt f. hó 20-án a petrozsényi postahivatalban. A csimapai fűrésztelép budapesti vezérigazgatósága által Csimpára küldött 13 ezer koronás pénzes levelet, midőn Karpelesz Lajos gondnok, a hogy szokta, a postahivatal főnöke előtt felbontotta, abban valamennyiük nagy meglepetésére, pénz helyett újságpapírt találtak. A táviradrotot mozgásba hozták ugyan, de még nem tudni, hogy a pénz hol akadt meg.

— Kereskedők a hazai iparért. Benke Rezső kolozsvári fűszerkereskedő, mint a „Magyar Kereskedők Lapja” közli, valamennyi kereskedelmi kamarának megküldött hazafias körlevélben kifejezően kijelenti, hogy külföldi árut csakis olyan cikkekkel tart, miket itthon előállítani egyáltalán nem tudnak, vagy ami nálunk egyáltalán nem lenne. Azt óhajtja, hogy a vevő és a magyar termelő közt egy benső és szoros kapocs létesítsék, módot nyujtva, hogy a vevők bírálatára az áruk minőségére vonatkozólag a termelő tudomására hozassék.

— A mi bazáristáink ellen, kiket sokan szívesen odaajándékoznak valamelyik más városnak, — mindenféle panaszkodnak. — Azért, hogy azt a nyilatkozatot, melyben száz korona bírság lefizetésére kötelezzék magukat, ha vasárnap egy órákor nem zárnak, meg nem tartották, járjanak el az érdekelték; — de azt aztán a mi kedden történt mosdatás nélkül mi nem hallgathatjuk el. Eppen egy csimapai tekintélyes zsidócsalád tagját temették. A gyászmenet egyik tagja, a járdán haladva, felkérte a bazáristákat, hogy az arczókat csapdosó nadrágokat és lábravalókat szedjék le, mire ők egész gorombán ezt felelték: «ha nem tetszik tessék az utca közepén járni.» — Nő hát ez több a borzasztónál. Hogy meddig lesz még ezeknek az embereknek annyi minden megengedve kíváncsiak vagyunk. Elfoglalják a járdá felét ládakkal, asztalokkal stb. s az előjáróság ott áll tehetetlenül.

— Kétkönyves munkások és cselédek. Fura dolog s nem is újság Petrozsény és vidéken, hogy sok cseléd és napszámós munkásigazolványa és cselédkönyve is van. Ha egyikkel eltolonczolják — a másikkal vissza jön s mikor kérdőre vonják, a markába nevet. Hogy meddig lesz ez így, nem tudjuk.

— Eltolonczolt leányok. A múlt hét egyik éjjelén két félig megdermett alak nyoszörgött Petrozsényben a járdá mellett vízfolyó árokban. Két munkanélküli berugott cseléd volt. Az előjáróság eltolonczoltatta őket. Ez a sors vár nemsokára minden munkanélküli csavargóra.

— A Magyar Festőművészet Albuma. A magyar könyvkiadányok terén, feltűnést keltő díszművel fog a Pesti Napló olvasóinak karácsonyi ajándéku kedveskedni. Címe: A Magyar Festőművészet Albuma, és gyönyörű foglalatja lesz a magyar festőművészet remekeinek. Kupeczkytól és Mátyókitól kezdve a jelenkor, mikor Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Lotz Károly, Benczur Gyula és Zichy Mihály vezetésével, hatalmas gárda szolgálja a magyar festőművészetet. A magyar irodalomban nem jelent még meg ehhez hasonló nagy koncepciójú díszmű. Ötven nagyszabású magyar festmény fogja e díszmunkát ekesíteni, művészi reprodukcióban. E gyönyörű könyvet karácsonyi ajándéku megkapja a „Pesti Napló” minden állandó előfizetője és díjtalanul megkapja mindama új előfizetője, aki egész éven át fél vagy negyedévenként vagy havonként, de megszerzését nélkül fizet elő a „Pesti Napló”-ra.

A „Pesti Napló” előfizetési ára: egy évre 28 korona. Szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VI. Andrássy-ut 27.

— A ki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar, az fedezze magzükségletét Mauthner Ödön és. és kir. udvari magkereskedésében Budapesten, Rottenbiller-utca 33. A cég idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzék az általánosan ismert, világhírű, kitűnő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virág-ujdonságoknak egész sorozatát is tartalmazza.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Hirdetmény.

A „Hitelbank részvénytársaság” 100.000 korona alaptőkével, Petrozsény székhellyel megalakult és törvényesen cégbejegyeztetett.

Működését a Gerbert Guidó ur kigyó-utcai bérházában nyitott hivatalos helyiségében megkezdette.

A „Hitelbank részvénytársaság” célja:

Petrozsény és vidéken a közgazdasági, ipari, kereskedelmi érdekek és általában a közvagyonosodásnak előmozdítása, kapcsolatosan ezzel a jogos hitelígnyeknek előnyös és gyors kielégítése.

A „Hitelbank részvénytársaság” ügyköre:

1. Leszámitol személyi hitel alapján saját és idegen váltókat, továbbá jelzáloggal biztosított váltókat.
2. Személyi hitel kölcsönt nyújt — kezesség mellett — kötelezvényekre.

3. Kölcsönöket ad: telekkönyvezett földbirtokokra, üres háztelkekre, szilárd anyagból készült házakra; továbbá bekebelezett követelésekre felül kebelezés útján.

4. Előleg kölcsönt ad: magyar és osztrák állam kötvényekre, tőzsdei árfolyamon jegyzett értékpapírokra; ugyszintén ezek letéteményezése ellenében folyó számlai kölcsönt nyújt.

5. Elfogad előleg kölcsön alapját képező: Petrozsény vagy Hunyadmegyében létező részvénytársaságok alapszabályszerűen befizetett részvényeket.

6. Kézi zálog előleg kölcsönt nyújt arany és ezüst neműekre.

7. Takarékos betéteket elfogad: betéti könyvek kizsolgáltatása ellenében, továbbá folyó számlára átvész összegeket — kölcsönös megállapodás alapján kamatozás végett és előnyös visszafizetési feltételek mellett.

8. Elfogad fizetési megbízásokat, bankszerű ügyekben értékek behajtását, valamint értékpapírok vételét vagy eladását megbízásból eszközli.

9. Vásárol: magyar és osztrákállami papírokat, sorsjegyeket, továbbá a tőzsdén hivatalosan jegyzett értékpapírokat, szelvényeket, ércpénzeket.

10. Összekötetések alapján pénz és bankügyletekbe vágó megbízásokat lelkiismeretesen és gyorsan teljesít.

Mindenemű felvilágosítást készséggel nyújt
Petrozsény, 1904. febr. 8.

a hitelbank részvénytársaság
igazgatósága.

Eladó széna.

Circa 2000. kettő ezer métermázsza prima minőségű, 1903 évi termésű, réti széna eladó. Közvetlen a vasúti állomás mellett.

Értekezhetni: a tulajdonos E. Hertzeg Győző földbirtokossal Tótesd, u. p. Hátszeg.

Az iszkronyi fűrészgyár elvállalja építkezéseknél ablak és ajtóknak száraz anyagból való elkészítését jutállás mellett

4-5

KÖNYVKÖTÉSZETEMET

az igényeknek megfelelően akként rendeztem be, hogy minden eszen szakmába vágó megbízást a legpontosabban, legutányosabban és a legmesszebb menő kívánalmaknak megfelelően teljesíteni képes vagyok. A legegyszerűbb- és legdiszesebb könyvkötészeti munkákat s e nemű diszmunkákat teljesítem s a n. é. közönség pártolását tisztelettel kérem:

FIGULI ANTAL.

➤ A PESTI NAPLÓ új karácsonyi ajándéka. ➤

A Magyar FESTŐMŰVÉSZET ALBUMA.

Páratlan díszű, külső kiállításban és belső tartalmában egyedül álló remekmű az, a melyet a „Pesti Napló” az 1904 év karácsonyára szánt meglepetésül, olvasóinak. Eddigi karácsonyi ajándékainak díszes sorozatát folytatja most a „Pesti Napló”, új és minden eddigi ajándékot messze túlszárnyaló díszművel, melynek címe ez lesz:

A Magyar Festőművészet Albuma.

A magyar festőművészet remekeinek gyönyörű foglalatja lesz ez a páratlanul álló díszmunka, amely a magyar festés remekait fogja felölelni a XVII. század nagy magyar festőitől, Kupeczkytól, és Mányoktól kezdve egész a jelenkorig, amikor Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Lotz Károly, Benezur Gyula, Madarász Viktor és Zichy Mihály vezetésével hatalmas gárda szolgálja a magyar festőművészetet. A magyar irodalomban nincs még olyan mű, amely a magyar festőművészetet ilyen gazdaságban mutatja be. Ötven nagyszabású festményt szemlélünk ki, amelyet mesteri kivitelű

ötven műlapon

mutatunk be a magyar közönségnek. Az ötven műlap nagyrésze gyönyörű sok színnyomású kép

lesz, olyan, mint a melyek a Vörösmarty-Albumot eseménynyé avatták a magyar könyvpiacon.

Ezenkívül a magyar festőművészet történetét a könyvben elsőrendű esztétikusaink érdekes és népszerű előadásban fogják bemutatni. A szöveget számos festménynek a szöveg közé nyomott másolata fogja kísérni, úgy, hogy az ötven többszínnyomású műlappal együtt a magyar Festőművészet Albuma a leggazdagabb és legdiszesebb tára lesz a magyar festőművészetnek. A „Magyar Festőművészet Albuma” megfogja kapni a Pesti napló minden előfizetője, aki az év végéig, akár havonta is, de állandóan és megszakítás nélkül előfizető marad. Minden félreértés elkerülése végett azonban meg kell jegeznünk, hogy azok az új előfizetők, akik az 1904 évre szóló előfizetésük fejében a Vörösmarty-Albumot megkapják, a Magyar Festőművészet Albumára csak úgy tarthatnak igényt, ha egy további egész évre előfizetnek.

A Pesti Napló előfizetési ára egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy óra 2 kor. 40 fillér. — Szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VI., Andrásy-ut 27 szám alatt van.

Eladás
súly szerint
különként
K 1.50
és
K 1.90

FŐRAKTÁR:
Weisz Testvérek
Petrozsény.

Minden valóban praktikus
háziasszony

a ki a zománcz-edény minőségét nemcsak a szín tetszetősége után itéli meg, hanem a használatban való tartóságra és olcsóságra súlyt fektet, most csakis szürkére zománczozott

Secessio-edényt vesz.

Westen P. betéti társaság, Pozsony-Ligetfalu.

FŐRAKTÁR:
Weisz Testvérek
Petrozsény.

Eladás
darab szerint
eredeti gyári
árakban
fennfekvő
gyári árlap
után.

5-6